

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

שכר ותנאים נלווים של חברי פרלמנט במדינות מפותחות - מעודכן

מוגש לוועדה הציבורית לעניין שכר חברי
הכנסת בראשות פרופ' חיים לוי

י"ז חשוון תשע"ה
10 בנובמבר, 2014

כתיבה: שרה צובנר ואיתמר מילרד
אישור: עמי צדיק, מנהל המחלקה לפיקוח תקציבי

הכנסת, מרכז המחקר והמידע

קריית בן-גוריון, ירושלים 91950

טל': 02 - 6408240 / 1

פקס: 02 - 6496103

www.knesset.gov.il/mmm

1. רקע

מסמך זה מוגש לבקשת הוועדה הציבורית לעניין שכר חברי הכנסת בראשות פרופ' חיים לוי.¹ במסמך נתונים על שכר ברוטו חודשי בסיסי של חברי פרלמנט (שאינם ממלאים תפקיד נוסף בפרלמנט המזכה בשכר נוסף כגון יו"ר הפרלמנט) ותנאים נלווים ב-12 מדינות מפותחות. נתוני השכר מוצגים במטבע המקומי בכל מדינה, ההשוואה נעשתה בכמה דרכים: לפי שוויון כוח קנייה (PPP) בכל מדינה, השוואה הלוקחת בחשבון את רמת המחירים בכל מדינה; השוואה של שכר חברי הפרלמנטים ביחס לשכר הממוצע באותה מדינה; השוואה של שכר חברי הפרלמנטים ביחס לתוצר המקומי הגולמי לנפש באותה מדינה; השוואת היחס בין שכר חבר הפרלמנטים לבין שכר שופטים בכירים במדינות הנסקרות. בנוסף נבדקו תנאים נלווים העשויים להשפיע על בחינת השוואת השכר השוטף של חברי הפרלמנטים במדינות השונות:

- היתר לעבודה נוספת בשכר של חבר פרלמנט והתנאים לכך.
- פטור ממס על הכנסה משכר מתשלומים אחרים.
- תוספות כספיות והטבות נלוות שמקבלים חברי הפרלמנט.
- הפרשות לפנסיה.
- דרכי עדכון שכר חברי הפרלמנט.

יש לציין כי בכל מדינה קיימים תשלומים והטבות נוספות לחברי הפרלמנט, מלבד שכר הבסיס, לרבות הוצאות קשר עם הציבור, תוספת בגין נוכחות בפרלמנט, תקשורת, תחבורה, לינה וכדומה.

2. פירוט השכר ותנאים נלווים במדינות השונות

2.1. ישראל²

נכון לינואר 2014 שכר הבסיס החודשי לחבר כנסת שאינו ממלא בכנסת תפקיד נוסף³ עומד על 35,489 ₪. שכר זה מתעדכן מדי חודש ינואר לפי השינוי בשכר הממוצע במשק, לשכר זה מתווספת תוספת יוקר בסך של 3,408 ₪, כך שסך השכר עומד על 38,897 ₪. ח. ועדה ציבורית שממנה הכנסת היא המוסמכת להמליץ על שכר ותשלומים אחרים שישולמו לחברי הכנסת ורשאית להמליץ על דרכי הצמדתם ועדכוןם.⁴ על חברי הכנסת חלים דיני המס הרגילים כך ששכר חברי הכנסת חייב במס. חבר כנסת אינו רשאי לעסוק בעבודה נוספת או בעיסוק נוסף בשכר.⁵ בהקשר זה יצוין כי בדברי ההסבר להצעת חוק 2397 ששינתה סעיף זה נאמר "מגמה הצעת התיקון היא להבטיח כי כל זמנו ותשומת ליבו של חבר כנסת יופנה לעבודה הפרלמנטרית ולציבור... מאידך, מוצע, על פי הצעת ועדת רוזן-צבי, להעמיד את שכר חברי הכנסת ברמה סבירה, כדי לפטור אותם מן הצורך במקורות הכנסה נוספים מחוץ לכנסת".⁶ חברי הכנסת שהחלו לכהן לראשונה מאז 1999 מבוטחים בפנסיה צוברת, כמו עובדי מדינה.

הטבות ותשלומים נוספים:

- תקשורת – מימון שני קווי טלפון בבית, מכשיר פקס לבית, טלפון נייד ושימוש בו עד לסכום של 25,016 ₪ לשנה, מנוי לשני עיתונים יומיים.

¹ מסמך זה מעדכן ומרחיב מסמך בנושא מתאריך 17 ביולי 2014.

² עו"ד ארבל אסטרון, הלשכה המשפטית של הכנסת, דוא"ל, 8 בספטמבר 2014; חיים אבידור, חשב הכנסת, דוא"ל, 3 בנובמבר 2014; עו"ד דינה צדוק "מנגנונים לקביעת השכר של חברי פרלמנט", סקירה משפטית, 22 ביולי 2013.

³ כגון יו"ר הכנסת, ראש האופוזיציה, סגני יו"ר הכנסת, יו"ר ועדות.

⁴ [חוק הכנסת, התשנ"ד-1994](#).

⁵ [סעיף 13א\(א\) לחוק חסינות חברי כנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951](#).

⁶ [דברי הסבר להצעת חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם \(תיקון מס' 9\), התשב"ה-1995](#).

- דואר – משלוח חנינם של עד 15,000 מכתבים בשנה + סכום נוסף של 615 ₪ לחודש עבור מברקים ודברי דואר נוספים.
- לינה – מי שמקום מגוריו הקבוע אינו בירושלים זכאי למלון בירושלים בימי ישיבות, או שכ"ד בסכום חודשי של עד 3,295 ₪. הטבה זו תגולם במס למי שגר מעל 100 ק"מ מירושלים.
- כלכלה - 105 ₪ ליום נוכחות.
- ביגוד – סכום שנתי כמקובל לגבי מנכ"לים במשרדי הממשלה.
- תחבורה – רכב לסינג או החזר הוצאות רכב, מימון נסיעה בכביש 6.
- קרן השתלמות וקופת גמל – הפרשה של 7.5% מהשכר לקרן השתלמות.
- הפרשה לקופת גמל של 5% מרכיבי השכר שאינם פנסיונים.
- תקציב קשר עם הציבור – 49,000 ₪ לשנה עבור הוצאות הקשורות למילוי תפקיד הקשר עם הציבור ולח"כ השוכר לשכה פרלמנטרית – 69,000 ₪ לשנה.
- 2 עוזרים פרלמנטריים – מתקציב הכנסת.
- ייעוץ פנסיוני בתחילת הכהונה.
- שפה – 4,040 ₪ לשנה עבור לימוד שפה.
- בדיקה רפואית שנתית במכון רפואי בסכום של עד 914 ₪.

2.2. ארה"ב⁷

מאז ינואר 2009 שכר הבסיס של חברי הקונגרס עומד על 14,000 \$ לחודש (51,016 ₪⁸). השכר של יו"ר בית הנבחרים ויו"ר הסנאט עומד על 18,625 \$ (67,869 ₪). חברי בית הנבחרים והסנטורים רשאים להרוויח משכורת חיצונית נוספת של עד 2,269 \$ (8,268 ₪) המהווה 15% מהמשכורת השנתית הבסיסית של מנהל. ישנן עבודות חיצוניות שונות שאסורות על חברי קונגרס, כך לדוגמה חבר קונגרס אינו רשאי לעבוד עבור חברה או ארגון אשר מספקים שירותים מקצועיים שיש בהם יחסי אמון (להוציא רפואה), חברי קונגרס אינם יכולים להיות חברי הנהלה של ארגון או חברה, חברי קונגרס אינם יכולים לעסוק בהוראה ללא היתר מוועדת האתיקה.

חברי בית הנבחרים וסנטורים אינם רשאים לקבל שכר טרחה (או שכר עבור הרצאות). שכר חבר הקונגרס חייב במס אולם הוא רשאי להפחית משכרו (לשם חישוב הכנסות לצרכי מס) הוצאות דיור של עד 3,000 \$ (כ-10,932 ₪) לשנה, בהיותו רחוק מהמחוז או ממדינת האם שלו. חברי הקונגרס זכאים להפרשות לפנסיה לאחר 5 שנות שירות (כולל שירות צבאי), וישנן תכניות פנסיוניות שונות התלויות בותק וגיל. תכניות הפנסיה זהות לתכנית הפנסיה המוצעת לעובדי ציבור. חברי קונגרס חייבים גם בתשלום ביטוח לאומי.

הטבות ותשלומים נוספים:

- ביטוח בריאות וביטוח חיים.
- MRA – Members' Representational Allowance, מענק שנועד לסייע לנבחרים למלא את תפקידם. המענק יכול לשמש ל: נסיעות, דואר, ציוד משרדי, השכרת משרד, עוזרים וכיו"ב. המענק מורכב משלושה רכיבים: אישי, משרדי, תקשורתי. הרכיב האישי קבוע עבור כל חבר פרלמנט, הרכיב המשרדי והתקשורתי משתנה בהתאם למרחק מווישינגטון למחוז שאותו חבר הפרלמנט מייצג. ה-MRA נע בין 1,183,717 \$ - 1,356,445 \$ (4,313,465 ₪ – 4,942,866 ₪).

⁷ Ms. Jennifer Manning, הקונגרס האמריקאי, תשובה לשאלת ECPRD, 10 בספטמבר 2014.

⁸ שער החליפין במסמך זה נקבע על פי שער החליפין היציג נכון ל-2 באוקטובר 2014 למעט ניו-זילנד. בנק ישראל, [שערי חליפין יציגים](#). שער החליפין עבור דולר ניו-זילנדי נקבע על פי האתר <http://www.xe.com>, ב-6 באוקטובר 2014.

2.3. בלגיה (בית הנבחרים)⁹

שכר הבסיס של חבר פרלמנט לחודש הוא 7,172 אירו (33,038 ₪) וקיימת תוספת שכר ליו"ר הפרלמנט, לחברי ההנהלה וליו"רי ועדות. חבר פרלמנט רשאי לעבוד בעבודה נוספת בתנאים מסוימים אך חל איסור על עיסוק נוסף בשירות המדינה. שכר חברי הפרלמנט חייב במס. חבר פרלמנט מבוטח בתוכנית פנסיונית, הכוללת הפרשות בסך 8.5% מהשכר השנתי. קרי, לאחר 36 שנות שירות ואם חבר הפרלמנט בן 62 לפחות הוא יהיה זכאי לפנסיה מלאה (75% משכר השנתי ברוטו).

הטבות ותשלומים נוספים:

- תקשורת – מדפסת לייזר בסך 825 אירו (3,800 ₪), 43 אירו (198 ₪) לחודש, חיבור לאינטרנט, מינוי לעיתון.
- דואר – 1,500 מעטפות מבוילות בשנה.
- נסיעות – נסיעות חנם ברכבת ובתחבורה ציבורית, החזר הוצאות נסיעה.
- מענק הוצאות תפקיד – 2,008 אירו (9,250 ₪) לחודש פטור ממס.
- עוזרים פרלמנטריים – עוזר אחד מתקציב הבית.
- משרד – משרד מצויד בבית הנבחרים.
- שפות – קורסים לשפות בבית הנבחרים.
- בריאות – ביטוח בריאות פרטי.

2.4. שוויץ¹⁰

שכר חבר פרלמנט עמד בשנת 2013 על 5,800 פרנק שוויצרי (22,114 ₪): 2,166 פרנק (8,259 ₪) שכר בסיס+440 פרנק (1,678 ₪) ליום ישיבה. חבר פרלמנט רשאי לעבוד בעבודה נוספת (בממוצע חבר פרלמנט יקדיש כ-60% מזמנו לעבודת הפרלמנט, לרוב חברי הפרלמנט עבודה נוספת). שכר חבר הפרלמנט חייב במס. לחבר פרלמנט יש תכנית פנסיה בסך 13,478 (51,389 ₪) לשנה, כאשר רבע מתוכה על חשבון חבר הפרלמנט.

הטבות ותשלומים נוספים פטורים ממס:

- מענק שנתי עבור עוזרים וציוד משרדי – 33,000 פרנק שוויצרי לשנה (125,822 ₪).
- כלכלה – 115 פרנק (438 ₪) ליום
- לינה – 180 פרנק (686 ₪) ללילה בין ישיבות.
- מענק נסיעות לחו"ל – 180 פרנק (686 ₪) ליום.
- מענק מרחק – 22.50 פרנק (86 ₪) לרבע שעה מעל ל-90 דקות נסיעה מברן.
- נסיעה – 4,640 פרנק (17,691 ₪) לשנה.
- חברי פרלמנט בעלי תפקיד מסוים זכאים להטבות נוספות, לדוגמה מענק כתיבת דו"ח, מענק סגני יו"ר וכדומה.

⁹ תשובת Mrs. Gennart Martin מבית הנבחרים בבלגיה לשאלת ECPRD מתאריך 25 בספטמבר 2014.

¹⁰ תשובת Mrs. Barbara Brun del Re מהפרלמנט בשוויץ לשאלת ECPRD מתאריך 25 לספטמבר 2014.

2.5. צרפת (האסיפה הלאומית)¹¹

השכר החודשי הבסיסי לחבר פרלמנט עומד על 5,514.68 אירו (₪ 25,403) מאז 1 ביולי 2010. שכר הבסיס נקבע בהתאם לשכר הבסיס של מנהלים בכירים בשירות הציבורי, אשר שווה למוצע השכר הגבוה ביותר והשכר הנמוך ביותר בדירוג שירות המדינה הגבוה ביותר (hors echelle). בנוסף לשכר הבסיס מקבל חבר הפרלמנט שכר תפקיד ושכר דיור. שכר דיור מהווה 3% משכר הבסיס: 165.44 אירו (₪ 762) ושכר תפקיד עומד על: 1,420.3 אירו (₪ 6,543). כלומר 7,100.15 אירו (₪ 32,707) לחודש. שכר חבר פרלמנט חייב במס. חבר פרלמנט רשאי לעבוד בעבודה נוספת עד לסכום של 2,757.34 אירו (₪ 12,702) לחודש. עבור חבר פרלמנט שנבחר החל מיוני 2012 ישנה הפרשה לפנסיה של 1065.37 אירו (₪ 4,908).

הטבות ותשלומים נוספים פטורים ממס:

- מענק ייצוג – 5,770 אירו (₪ 26,580) לחודש, מענק ייצוג נועד עבור הוצאות חבר הפרלמנט שקשורות למילוי תפקידו ואינן משולמות על-ידי בית הנבחרים והוא אינו מקבל עבורם החזרים מבית הנבחרים.
- העסקת עוזרים פרלמנטריים – חבר פרלמנט הוא המעסיק הישיר של עוזריו והוא רשאי להעסיק בין 1-5 עוזרים בסכום של 9,504 אירו (₪ 43,780) לחודש (הסכום נקבע על בסיס 3 עוזרים לחבר פרלמנט). אם חבר הפרלמנט אינו מנצל את מלוא הסכום יחזור התקציב לבית הנבחרים או לסיעה של אותו חבר פרלמנט לשם העסקת עוזרים¹².
- נסיעה – נסיעה חינם ברכבת, שימוש ברכבי הפרלמנט (12 רכבים העומדים לשירות חברי הפרלמנט), נסיעות עבודה במוניות במידה ואין רכבים זמינים, הקצבת מספר טיסות לחברי פרלמנט המתגוררים רחוק.
- משרד – לכל חבר פרלמנט משרד באסיפה הלאומית הכולל ציוד משרדי.
- תקשורת – התקנת קו טלפון ואינטרנט בבית ו-5 טלפונים ניידים.
- דואר – הקצאת שליחת דברי דואר.
- לינה – במשרד של חבר פרלמנט ישנו חדר לינה, קיימים גם חדרי לינה בבניין סמוך לפרלמנט.
- מענק דמי אבטלה – בסיום הכהונה.

2.6. אוסטרליה¹³

חבר פרלמנט מקבל שכר בסיס חודשי של 16,260 דולר אוסטרלי (₪ 52,030). שכר חברי הפרלמנט נקבע על-ידי רשות סטטוטורית עצמאית. רוב חברי פרלמנט לא עובדים בעבודה נוספת, וישנו איסור לקבל שכר מהמדינה. שכר חבר פרלמנט חייב במס אולם חלק מההטבות פטורות ממס. חברי פרלמנט שנבחרו לאחר 2004 מפרישים 15.4% מהשכר לקרן פנסיונית קבועה.

הטבות ותשלומים נוספים:

- קצבת אזור בחירה – נקבעת לפי גודל אזור הבחירה עבור אזורים שגודלם מעל 5000 קמ"ר: 3,833.33 דולר (₪ 12,266) לחודש.

¹¹ דו"ח 17 לעניין מצבו הפיננסי של חבר פרלמנט: <http://www2.assemblee-nationale.fr/decouvrir-l-assemblee/role-et-pouvoirs-de-l-assemblee-nationale/le-depute/la-situation-materielle-du-depute>, האסיפה הלאומית, 15 באפריל 2014.

¹² שם.

¹³ Marion Bartlett, Director, People Strategies Office, Department of the House of Representative, e mail, September 16th, 2014.

- נסיעות – מימון טיסות לצרכי עבודה. \$271 (867 ₪) ליום ישיבה עבור נסיעות. רכב או החזר הוצאות נסיעה בסך \$1,625 (5,200 ₪) לחודש.
- משרד – משרד מצויד בפרלמנט ובאזור הבחירה.
- תקשורת – הסכום נקבע לפי מספר הבוחרים.
- ציוד – \$39,945 (127,820 ₪) לשנה עבור ציוד.
- עוזרים פרלמנטריים – חבר פרלמנט רשאי להעסיק 4 עובדים.

2.7. ניו זילנד¹⁴

השכר הבסיסי החודשי של חבר פרלמנט הוא \$12,316.66 (35,332 ₪). רשות התגמולים Remuneration Authority היא שקובעת את שכר חברי הפרלמנט. חבר פרלמנט רשאי לעבוד בעבודה נוספת אולם עליו לדווח על כך לרשם: Registry of Pecuniary Interests במטרה למנוע ניגוד אינטרסים (אין תקרת שכר לעבודה מחוץ לפרלמנט). חברי הפרלמנט רשאים להצטרף לתוכנית פנסיונית אישית.

הטבות ותשלומים נוספים:

- קצבת הוצאות של \$16,300 (46,758 ₪) לשנה המשמשת עבור הוצאות חבר פרלמנט למילוי תפקידו. הקצבה פטורה ממס וניתנת כסכום קבוע.
- נסיעות - חבר פרלמנט זכאי להחזרי נסיעות.
- לינה – סכום שנתי של \$28,000 (80,321 ₪) עבור לינה.
- תקשורת ומענק עבור אנשי צוות.

2.8. בריטניה (בית הנבחרים)¹⁵

שכר חבר הפרלמנט הוא 5,588 פאונד (32,881 ₪) לחודש (נכון לאפריל 2014). שכר נוסף משולם לסגני יו"ר הפרלמנט ויו"ר הוועדות. שכר חברי הפרלמנט נקבע על ידי ה- Independent Parliamentary Standards Authority שהיא רשות סטטוטורית עצמאית. שכר חבר פרלמנט חייב במס. חבר פרלמנט רשאי לעבוד בעבודה נוספת, אין הגבלה לגבי היקף השכר שהוא יכול להרוויח אולם עליו לדווח על כך.

חברי פרלמנט משתתפים בתוכנית פנסיונית שבה הם והמעביד מפרישים סכום כסף. חבר הפרלמנט יכול להחליט איזה סכום הוא מפריש (בין 7.5%-13%) והיקף הזכויות נקבע לפי שנות הצבירה.

הטבות ותשלומים נוספים:

- הוצאות לינה – עבור חברי פרלמנט שאינם מתגוררים בלונדון.
- הוצאות משרד – 25,900 פאונד (152,390 ₪) לשנה עבור מי שמתגוררים בלונדון ו- 23,250 פאונד (136,798 ₪) עבור חברי פרלמנט מחוץ ללונדון.
- הוצאות צוות – 145,500 פאונד (856,093 ₪) לשנה עבור תושבי לונדון ו- 138,600 פאונד (815,495 ₪) עבור חברי פרלמנט מחוץ ללונדון.

¹⁴ Mary Tinsley, Research Services Senior Librarian, e mail, September 12th, 2014.

¹⁵ תשובת Mrs. Richard Kelly מבית הנבחרים בבריטניה לשאלת ECPRD מתאריך 30 בספטמבר 2014.

- הוצאות תחילת קדנציה – 6,000 פאונד (35,303 ₪) עבור השנה שלאחר הבחירות.
- הוצאות סיום (Winding up) – 57,150 פאונד (336,259 ₪) לשנה עבור תושבי לונדון 53,950 פאונד (317,431 ₪) עבור חברי פרלמנט מחוץ ללונדון.
- הוצאות נסיעה – על פי בקשה.

2.9 ספרד¹⁶

שכר חבר קונגרס הוא 2,814 אירו (17,569 ₪) בחודש כאשר ישנה תוספות לבעלי תפקידים כגון יו"ר סיעה. השכר נקבע על-ידי הפרלמנט עצמו. שכר חברי הקונגרס כמו גם ההטבות הנוספות שהם מקבלים חייבים במס. חבר קונגרס רשאי לעבוד בעבודה נוספת אולם בצורה מוגבלת מאוד, רק בסוג מסוים של פעילות ותחת תנאים ברורים, העיקרון הוא שחברי הקונגרס ימלאו את המנדט שלהם כמשרה מלאה. לדוגמא, חברי הדירקטוריון של רשות השידור והטלוויזיה הספרדי, חברי הנהלה במשרד ראש הממשלה וחברי סנאט אינם יכולים להיות חברי קונגרס. בנוסף חבר קונגרס אינו רשאי לשבת בגוף המנהל של שירות ציבורי או של תאגיד, במידה וחבר קונגרס ימונה על-ידי הפרלמנט לשבת בוועד המנהל של גוף ציבורי הוא לא יוכל לקבל על כך שכר. חבר קונגרס לא יעבוד כעובד ציבור או כיועץ לחברה ציבורית. חבר קונגרס שטרם מינויו היה פרופי באוניברסיטה יוכל להמשיך ללמד ולהמשיך במחקרו; חבר פרלמנט רשאי להמשיך לנהל את נכסיו האישיים והמשפחתיים; תחומי הספרות, האומנות, המדע והיצירה יכולים להמשיך להיות בתחומי עיסוקו של חבר קונגרס¹⁷. עבור חבר קונגרס שטרם היבחרו היה חלק מתוכנית פנסיונית, יפריש הפרלמנט את המשך ההפרשות לאותה תוכנית.

הטבות ותשלומים נוספים:

- הוצאות נסיעה – החזרי הוצאות נסיעה (רכבי שרד ניתנים רק לחברי פרלמנט בעלי תפקיד נוסף), נסיעות עבור מי שאינו גר במדריד.
- משרד – לכל חבר פרלמנט משרד מאובזר בפרלמנט.

2.10 נורבגיה¹⁸

שכר חברי פרלמנט עומד על 72,091.67 כתר נורבגי (40,761 ₪) לחודש. השכר עבור יו"ר הפרלמנט, סגן יו"ר, ויו"רי הוועדות הקבועות גבוה יותר. החלטה על עדכון שכר מתקבלת על-ידי הפרלמנט לאחר שהוגשו לו המלצות של הוועדה לענייני שכר והמלצת נשיאות הפרלמנט. שכר חברי הפרלמנט חייב במס. חברי פרלמנט רשאים לעבוד בעבודה נוספת. עליהם לדווח תוך חודש על התפקיד שאותו הם ממלאים ולהצהיר על הכנסותיהם במאגר הציבורי. לחבר פרלמנט יש תכנית פנסיונית, ללא הפרשות משכרו.

הטבות ותשלומים נוספים:

- תקשורת – החזר הוצאות שימוש בטלפונים ניידים ונייחים.
- ביטוח – ביטוח פרטי לחברי פרלמנט
- לינה – הפרלמנט מספק, לחבריו הגרים במרחק של יותר מ-40 ק"מ מהפרלמנט, דירה מרוהטת.

¹⁶ תשובת Mrs. Maria Estravis בית הנבחרים בספרד לשאלת ECPRD מתאריך 16 בספטמבר 2014.

¹⁷ גב' ריפולס-סרנו מריה רוזה, מינהל המידע, המחקר והפרסומים, המחלקה לעניינים אירופאיים, בית הנבחרים, דוא"ל, 31 באוקטובר 2014.

¹⁸ תשובת Mrs. Cathrine Brevik Forland בית הנבחרים בנורבגיה לשאלת ECPRD מתאריך 30 לספטמבר 2014.

- חניה – חברי הפרלמנט מקבלים חניה בבניין הפרלמנט.
- נסיעות לחו"ל – במימון הפרלמנט.
- נסיעות – עבור חברי פרלמנט שאינם מתגוררים באוסלו, החזר הוצאות נסיעה, בימים בהם אין ישיבות, עבור נסיעה מהפרלמנט לביתו ובחזרה.
- הוצאות מעון – לילד מתחת לגיל שנה, בזמן שחבר הפרלמנט בנסיעה בתפקיד.
- מענק הכשרה – 7.5% מהשכר.
- משרד – מצויד בפרלמנט.
- שפות – גישה חופשים לקורסים ללימוד אנגלית, גרמנית וצרפתית.

2.11. גרמניה (בונדסטג)¹⁹

שכר חבר הבונדסטג עומד על 8,252 אירו (38,013 ₪) לחודש. שכר חברי הפרלמנט צמוד לשכר בכירים בשירות הציבורי (דרגה B6, כמו לדוגמה ראש עיר בעלת יותר מ-50,000 תושבים, ודרגה R6 של סולם השכר הפדרלי, כמו לדוגמה שופט בבימ"ש פדרלי גבוה). שכר חבר פרלמנט חייב במס. חבר הפרלמנט אינו רשאי לעבוד כשופט, חייל או בשירות הציבורי. לגבי עובדים במגזר הפרטי ההמלצה היא כי ישעו את עצמם. בנוסף, בית המשפט החוקתי הפדרלי קבע כי חבר פרלמנט עובד בפועל בפרלמנט במשרה מלאה ולכן שכר חברי הפרלמנט חייב להיות בהתאם. חבר פרלמנט זכאי להסדר פנסיה בה הוא צובר 2.5% מהשכר.

הטבות ותשלומים נוספים:

- מענק הוצאות – למילוי תפקידיו של חבר הפרלמנט בסך 4,123 אירו (18,993 ₪) לחודש פטורים ממס.
- מענק צוות – 15,798 אירו (72,773 ₪) לחודש.
- משרד – משרד מצויד בבניין הבונדסטג, מערכות תקשורת ואינפורמציה.
- מענק ציוד – 12,000 אירו (55,278 ₪) לשנה לרכישת ציוד.
- החזר הוצאות ביטחוניות – לשם נקיטת צעדים ביטחוניים עד לסכום של 19,000 אירו (87,524 ₪) הכוללים לדוגמה החלפת מנעולים.
- נסיעות – רכב, נסיעות חנם בתחבורה ציבורית, החזר הוצאות טיסות בתפקיד.
- ביטוח בריאות וביטוח לאומי.
- מענק מעבר – בסיום המנדט חבר פרלמנט יקבל מענק מעבר לפי התקופה בה היה חבר פרלמנט.

2.12. קנדה²⁰

שכר חבר פרלמנט שאינו ממלא תפקיד נוסף בפרלמנט הוא \$13,641.66 קנדי (44,713 ₪). שכר חברי הפרלמנט מתעדכן מדי שנה על פי מדד המבוסס על עליית השכר במגזר הפרטי.²¹ חבר פרלמנט זכאי לחבילת הטבות שמורכבת משלושה רבדים:

- מענק מושב Sessional Indemnity.

¹⁹ Members of the Bundestag Act, 2013. Members' benefits, 2013.

²⁰ תשובת Mrs. Hether Delesli ספריית הפרלמנט, קנדה לשאלת ECPRD מתאריך 30 בספטמבר 2014.

²¹ עו"ד דינה צדוק, "מנגנונים לקביעת השכר של חברי פרלמנט", סקירה משפטית, 22 ביולי 2013.

- מענק משני Incidental expense allowance – שאינו חייב במס ואינו מחייב הגשת קבלות.
- תכנית פנסיה – חברי פרלמנט זכאים לפנסיה אם הפרישו סכומים במשך 6 שנים לפחות והם בני 55. עבור חברי פרלמנט שלא הגיעו לגיל 69 יופרשו 4% ממענק המושב.
- חבר פרלמנט שאינו שר רשאי לעבוד, במגבלות מסוימות על תוכן העבודה. אין מגבלה על השכר שמרוויח חבר פרלמנט מחוץ לפרלמנט; על חבר הפרלמנט לדווח על כל הכנסותיו בהצהרת ההון שהוא מגיש. שכר חבר הפרלמנט וכן רוב ההטבות חייבות במס.

הטבות ותשלומים נוספים:

- נסיעות מאוטווה לאזור הבחירה ובתוך אזור הבחירה.
- תקציב צוות עוזרים.
- ביטוח בריאות ומענק דיור.

3. סיכום: השוואה בין-לאומית

השכר של חברי פרלמנטים במדינות שנסקרו הוצג לעיל במטבע מקומי ונכון לשנים 2013 או 2014.

השוואה בין רמות השכר השונות נעשת בחמש דרכים:

- שכר הבסיס במונחים דולריים.
- השוואה לפי שוויון כוח קנייה (PPP)²² הלוקחת בחשבון את רמות המחירים בכל מדינה. השוואה מציגה את השכר בהשוואה לרמות המחירים, לדוגמה, במקרה בו בשתי מדינות רמת השכר של חברי הפרלמנטים דומה, השכר הממוצע במשק דומה והתוצר לנפש דומה, אולם קיימים הבדלים מהותיים ברמות המחירים, תספק השוואה לפי PPP את ההבדלים ברמות השכר המתוקנות;
- השוואת היחס בין שכר חברי הפרלמנטים לבין השכר הממוצע במשק. השוואה זו מלמדת על עומק הפער הקיים בין שכר הנבחרים לבין השכר הממוצע במשק (יחד עם זאת, יש להעיר כי השוואה לא לוקחת בחשבון את פערי השכר בתוך כל מדינה, כפי שבאים לידי ביטוי ביחס בין השכר הממוצע לשכר החציוני);
- השוואה בין שכר חברי הפרלמנטים לתוצר המקומי לנפש בכל מדינה. השוואה זו מבטאת את שכר חברי הפרלמנטים ביחס לעושר הכלכלי הנוצר בכל מדינה.
- השוואה בין שכר חברי פרלמנט לשכר של שופטי בית המשפט עליון.

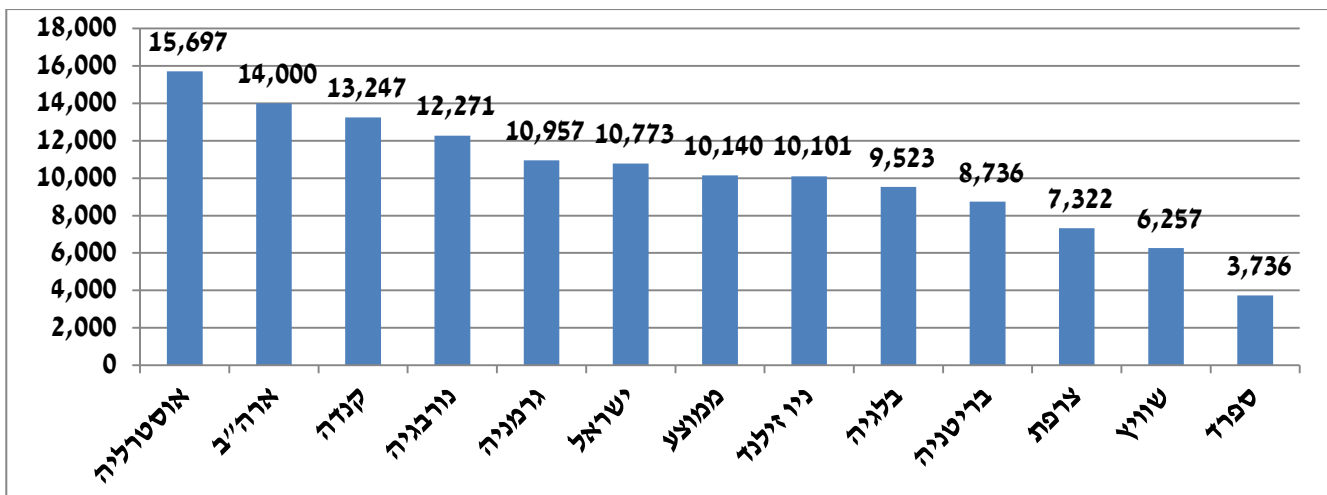
כאמור בסעיף 2.1 לעיל, **בישראל אסורה עבודה נוספת לחברי הכנסת**. בכל יתר המדינות שנסקרו מותרת עבודה נוספת במגבלות מסוימות. בשתי מדינות מפורטת תקרת השכר המרבית מעבודה נוספת - **בארה"ב** התקרה המרבית הינה 2,269 דולר לחודש ו**בצרפת** התקרה המרבית היא 3,486 דולר לחודש.

בתרשים 1 להלן מוצג שכר הבסיס של חברי הפרלמנט (ללא הטבות נוספות) בדולרים.

²² PPP (Purchasing Price Parity) – שער חליפין מתוקן לכוח קנייה. השער מתקן את שער החליפין לערך הקנייה בפועל של המטבעות השונים לפי רמות המחירים של מדגם מוצרים בכל מדינה. שערי החליפין נבנים בשיתוף פעולה של ה-OECD והאיחוד האירופאי וכוללים השוואה של מחירי מעל 3,000 מוצרים ושירותים שונים.

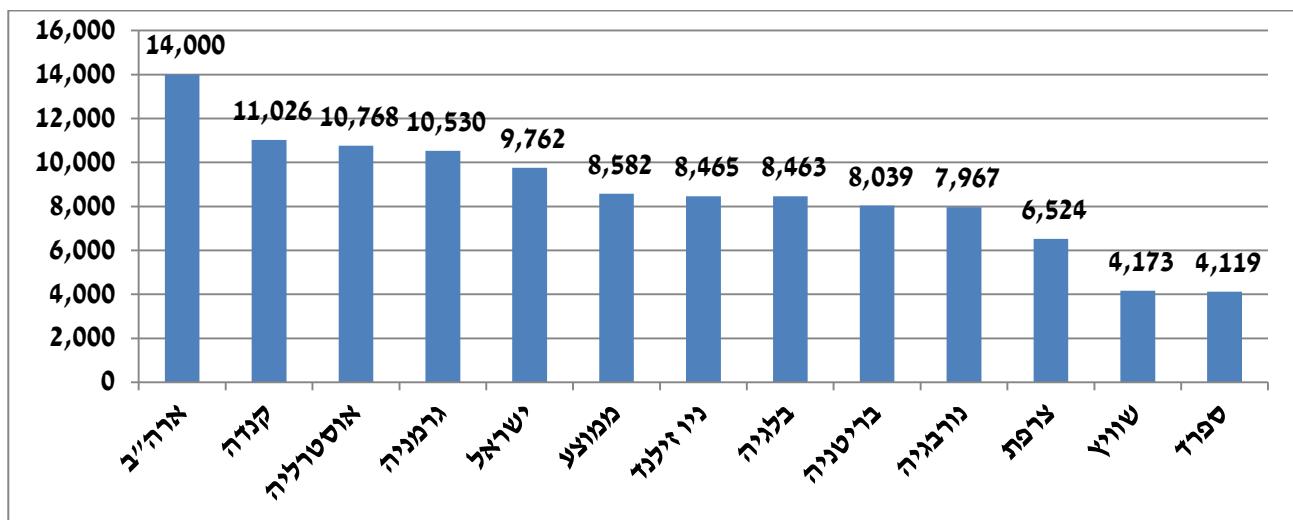
תרשים 1 – שכר חברי פרלמנט במדינות השונות (דולר)²³

מהנתונים בתרשים עולה כי שכר חברי הכנסת בישראל עומד על כ-10,773 דולר, גבוה מהממוצע ב-12 המדינות שנבדקו (10,140 דולר). המדינות בעלות השכר הגבוה הן אוסטרליה (15,697) וקנדה (13,247), והמדינות בעלות השכר הנמוך הן ספרד (3,736) ושווייץ (6,257 דולר).

בתרשים 2 להלן מוצג השכר הבסיסי של חברי הפרלמנט (ללא הטבות נוספות) בדולרים לפי שוויון כוח קנייה (PPP). כאמור, השוואה זו מביאה בחשבון את רמת המחירים בכל מדינה.

תרשים 2 – שכר חברי פרלמנט במדינות השונות בדולרים במונחי שוויון כוח קנייה (PPP)²⁴

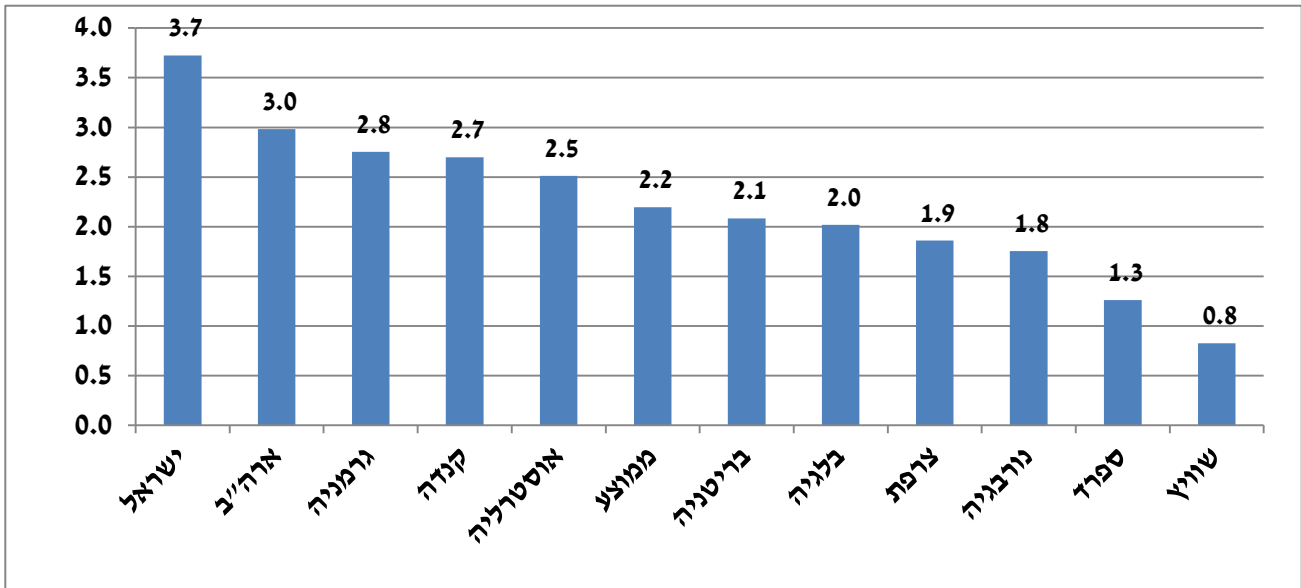
מהנתונים בתרשים עולה כי שכר חברי הכנסת בישראל עומד על 9,762 דולר PPP, גבוה מהממוצע ב-12 המדינות שנבדקו (8,582 דולר PPP). המדינות בעלות השכר הגבוה הן ארה"ב (14,000 דולר PPP) וקנדה (11,026 דולר PPP), והמדינות בעלות השכר הנמוך הן ספרד (4,119 דולר PPP) ושווייץ (4,173 דולר PPP). יש לציין כי בהשוואה של נתוני השכר הנומינלי המוצגים בתרשים 1 ישראל היא מתחת לממוצע, בעוד שבהשוואה של נתוני השכר לפי שוויון כוח קנייה, ישראל היא מעל לממוצע.

²³ שער ההמרה הינו שער ההמרה הממוצע. OECD, [PPPs and Exchange Rates](#), accessed: October 2, 2014.
²⁴ השכר תוקן למונח כוח קנייה של שנת 2013. OECD, [PPPs and Exchange Rates](#), accessed: October 2, 2014.

בתרשים 3 להלן מוצג היחס בין שכר חבר הפרלמנט לבין השכר הממוצע במשק למשרה מלאה.

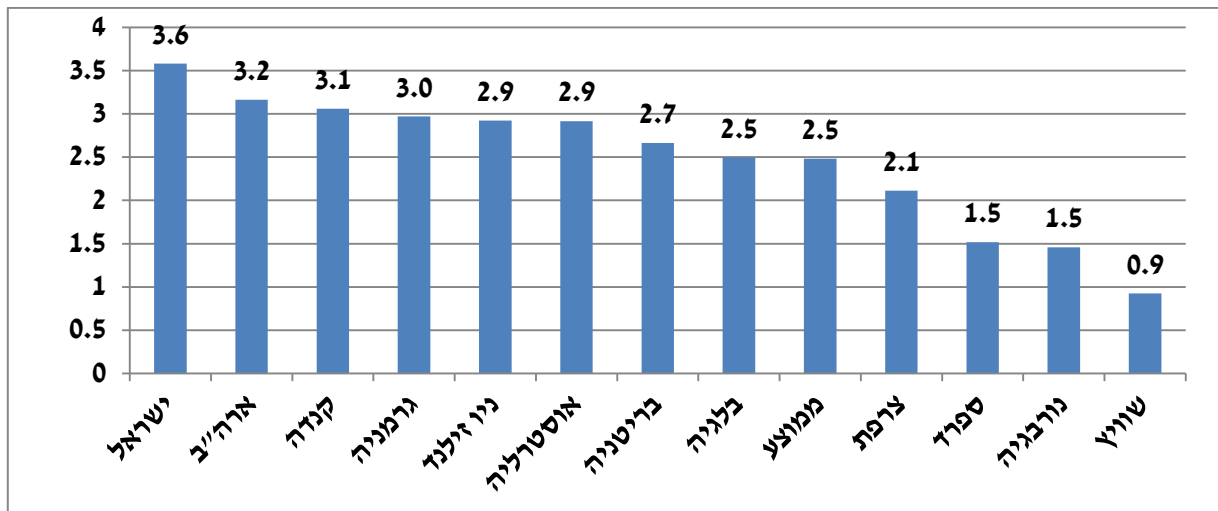
תרשים 3 – היחס בין שכר חברי פרלמנט לבין השכר הממוצע למשרה מלאה במדינות השונות (2013)²⁵

מהנתונים בתרשים עולה כי שכר חברי הכנסת בישראל גבוה פי 3.7 מהשכר הממוצע למשרה מלאה. יחס זה גבוה לעומת 11 המדינות שנבדקו (לא קיימים נתונים לגבי השכר הממוצע בניו זילנד). מדינות בהן קיים יחס גבוה יחסית הן ארה"ב (3.4) וגרמניה (2.6), ומדינות בהן קיים יחס נמוך יחסית, קרי שכר חברי הפרלמנט נמוך מהשכר הממוצע במדינה, הן שוויץ (0.8), וספרד (1.3).

בתרשים 4 להלן מוצג היחס בין שכר חבר הפרלמנט לבין התוצר המקומי לנפש באותה מדינה.

תרשים 4 – היחס בין שכר חברי פרלמנט לבין התוצר המקומי לנפש במדינות השונות (2013)

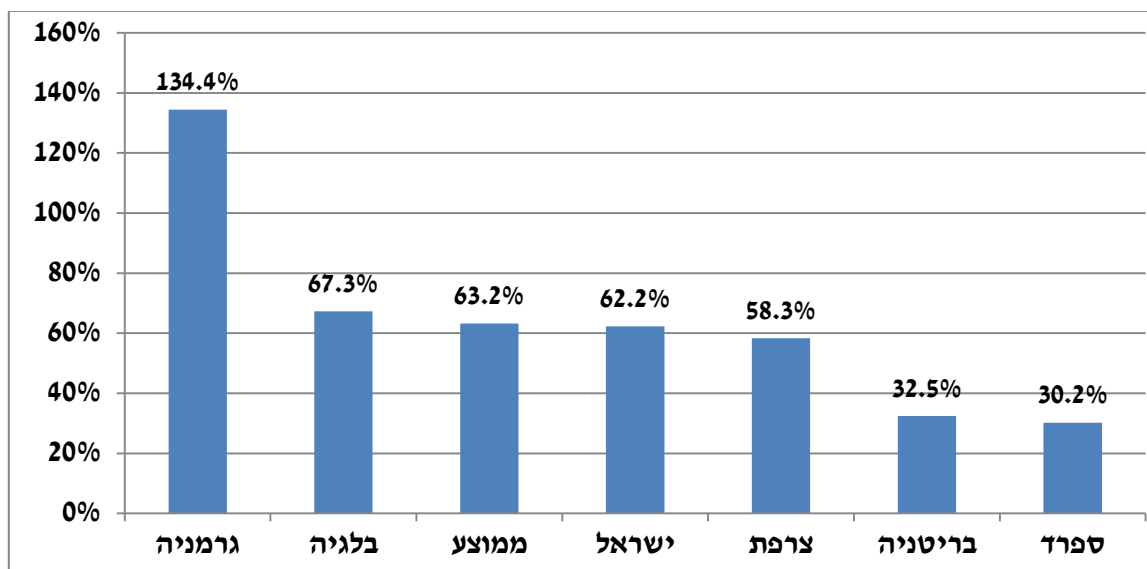
מהשוואה בתרשים עולה כי היחס בין שכר חברי פרלמנט לבין התוצר המקומי לנפש בישראל עומד על 3.6, היחס הגבוה ביותר בקרב כל המדינות שנבדקו. ממוצע יחס זה בקרב המדינות שנבדקו עומד על 2.5.

²⁵ שכר ממוצע ל-100% משרה בשנת 2013. שכר זה שונה מהגדרות השכר הממוצע המפורסם על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מעת לעת, הכולל גם שכר למשרות חלקיות. OECD, [LFS – Average Annual Wages](http://www.oecd.org/lfs/Average-Annual-Wages), accessed: October 2, 2014.

בתרשים 5 להלן מוצג היחס בין שכר חבר הפרלמנט לבין שכר שופטים בכירים במדינות הנסקרות.

תרשים 5 – היחס בין שכר חברי פרלמנט לבין שכר שופטים בכירים בבית המשפט העליון²⁶

מהנתונים בתרשים עולה כי שכר חברי הכנסת בישראל מהווה 62.2% מהשכר לשופטים בבית המשפט העליון. יחס זה נמוך מהיחס הממוצע (63.2%). מדינות בהן קיים יחס גבוה יחסית הן גרמניה, בה שכר חברי הפרלמנט גבוה משכר השופטים בבית המשפט העליון ובלגיה (67.3%). מדינות בהן קיים יחס נמוך יחסית הן ספרד (30.2%) ובריטניה (32.5%).

בטבלה 1 להלן מוצגים נתונים מסכמים לגבי כל אחת מהמדינות שנבדקו, לרבות השכר במטבע מקומי, השכר במונחי שוויון כוח קנייה (PPP), יחס שכר חברי הפרלמנט לשכר הממוצע, עבודה נוספת, פטור ממס, הטבות ורכיבים נוספים, פנסיה ודרכי עדכון השכר.

²⁶ **ישראל:** שכר שופט בית משפט עליון בעל עשר שנות ותק שיפוטי (כולל תוספת יוקר, תוספת ייחודית ותוספת ותק שיפוטי); מרכז המחקר והמידע של הכנסת, שכר שופטים ומידע מבוקש נוסף, אורי טל-ספירו, 11 בספטמבר 2014.

שאר המדינות: שכר שופט בית משפט עליון או בית משפט הגבוה ביותר לערעורים ברוטו. European Commission for the Efficiency of Justice, [Judicial Systems of the European Union Countries](#), page: 26, June, 2013. בריטניה: שכר השופטים באנגליה וולס, השכר הומור מהמקור למטבע מקומי על פי שער החליפין הממוצע לשנת 2013.

טבלה 1 – נתונים מסכמים על שכר חברי פרלמנט ורכיבים נוספים

מדינה	שכר חודשי בסיסי	שכר בדולר PPP (מתוקנן כוח קנייה)	יחס בין שכר חבר פרלמנט לשכר ממוצע	האם מותרת עבודה נוספת ובאלו תנאים	האם השכר פטור ממס	הטבות ורכיבים נוספים	פנסיה	עדכון השכר
ארה"ב (חברי קונגרס)	\$14,000	\$14,000	3.0	כן. שכר עד ל-\$2,269 (8,268 ₪) לחודש.	לא למעט הפחתות הוצאות דיור	ביטוח חיים וביטוח בריאות, ביטוח לאומי. - MRA, מענק ייצוגי	קיימת, תלוי בותק, גיל, ותוכנית הפרישה.	
קנדה	\$13,641.66 קנדי	\$11,026	2.7	כן, חייב בדיווח	לא, חלק מההטבות פטורות ממס	מענק מושב, מענק משני, נסיעות, ביטוח בריאות, מענק דיור ותקציב צוות עוזרים	קיימת, הפרשה של חבר הפרלמנט	על פי מדד המבוסס על עליית השכר בסקטור הפרטי
אוסטרליה	16,260 דולר אוסטרלי	\$10,768	2.5	כן, אך לא בשירות המדינה	לא	קצבת אזור בחירה, נסיעה, משרד, תקשורת, ציוד, עוזרים פרלמנטריים	קיימת, הפרשה של חבר פרלמנט	ועדה סטטוטורית עצמאית
גרמניה	8,252 אירו	\$10,530	2.8	לא כשופט, חייל או בשירות הציבורי. ההמלצה היא להסכם השעיה במגזר הפרטי	לא, חלק מההטבות פטורות ממס.	מענק הוצאות, מענק צוות, מענק ציוד, משרד, נסיעות, החזר הוצאות ביטחוניות ומענק מעבר	קיימת	צמוד לשכר בכירים בשירות הציבורי
ישראל	38,897 ₪	\$9,762	3.6	לא	לא	תקשורת, דואר, לינה, כלכלה, ביגוד, רכב, קשר עם הציבור, עוזרים, שפות, קרן השתלמות וקופ"ג, בדיקה רפואית.	פנסיה צוברת משנת 1999	מדי ינואר לפי השכר הממוצע במשק + תוספת יוקר.
ניו זילנד	\$12,316.66	\$8,465		כן, יש לדווח על כך	לא	קצבת הוצאות, נסיעות, לינה, תקשורת ואנשי צוות	קיימת תכנית פנסיה אישית, הפרשה של חבר פרלמנט	ועדה עצמאית

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

מדינה	שכר חודשי בסיסי	שכר בדולר PPP (מתוקן כוח קנייה)	יחס בין שכר חבר פרלמנט לשכר ממוצע	האם מותרת עבודה נוספת ובאלו תנאים	האם השכר פטור ממס	הטבות ורכיבים נוספים	פנסיה	עדכון השכר
בלגיה	7,172 אירו	\$8,463	2.0	כן, אך חל איסור על עבודה בשירות המדינה	לא	תקשורת, דואר, נסיעות, הוצאות, תפקיד, עוזרים פרלמנטריים, שפות, משרד, בריאות.	קיימת, עם הפרשה של חבר פרלמנט	
בריטניה	5,588.33 פאונד	\$8,039	2.1	כן	לא	לינה, משרד, צוות, תחילת קדנציה, פירוק ונסיעות	קיימת, הפרשה של חבר פרלמנט	רשות עצמאית
נורבגיה	72,091.67 כתר נורבגי	\$7,967	1.8	כן, יש לדווח	לא	תקשורת, ביטוח, לינה, חניה, נסיעות בתפקיד, הוצאות מעון, הכשרה, משרד ולימודי שפות	קיימת, ללא הפרשות משכר חבר הפרלמנט	הפרלמנט בהמלצת ועדת שכר
צרפת	5,514.68 אירו	\$6,524	1.9	כן עד לתקרה של 2,757 אירו לחודש (12,702 ש"ח)	לא, הטבות ותשלומים נוספים פטורים ממס	מענק ייצוג, עוזרים פרלמנטריים, נסיעה, משרד, תקשורת, דואר, לינה, דמי אבטלה.	קיימת	מוצמד לשכר בכירים בשירות הציבורי
שוויץ	5,800 פרנק שוויצרי (כולל מענק נוכחות)	\$4,173	0.8	כן	לא, הטבות פטורות ממס	עוזרים פרלמנטריים, ציוד משרדי, כלכלה, לינה, נסיעה, מרחק.	קיימת, הפרשה של חבר פרלמנט	
ספרד	2,813.87 אירו	\$4,119	1.3	כן בתנאים מגבילים	לא	נסיעות ומשרד	קיימת עבור חבר פרלמנט שכבר נמצא בתוכנית פנסיונית	הפרלמנט

הכנסת

מרכז המחקר והמידע

מההשוואה בטבלה עולים הדברים הבאים :

עבודה נוספת: מתוך 12 המדינות שנסקרו, רק בישראל קיים איסור גורף של עבודה נוספת. כאמור בסעיף 2.1 לעיל, בהצעת החוק על איסור גורף לעבודה נוספת, הוצע בתמורה להעמיד את שכר חברי הכנסת על רמה סבירה.²⁷ בגרמניה קיים איסור לעבוד בשירות הציבורי והמלצה לא לעבוד במגזר הפרטי. בשתי מדינות מותר לעבודה בעבודה נוספת עם מגבלות על השכר החיצוני (ארה"ב, צרפת), בשלוש מדינות ניתן לעבוד בעבודה נוספת עם תנאים מגבילים (בלגיה, אוסטרליה וספרד) וביתר חמש המדינות (שוויץ, ניו-זילנד, בריטניה, נורבגיה וקנדה) אין הגבלה על מיקום העבודה הנוספת, אך בחלקן שכר מחוץ לפרלמנט חייב בדיווח.

פטור ממס: בכל המדינות שנסקרו שכר חברי הפרלמנט חייב במס.

הטבות ורכיבים נוספים: בכל המדינות שנסקרו קיימות הטבות ורכיבים נוספים מעבר לשכר השוטף.

פנסיה: בכל המדינות שנסקרו חברי הפרלמנט נהנים מרמה מסוימת של פנסיה. ברובן (חוץ מנורבגיה) קיימת הפרשה של חבר הפרלמנט.

עדכון השכר: על פי הנתונים, בחלק מהמדינות שכר חברי הפרלמנט נקבע על ידי ועדה עצמאית או רשות עצמאית (ניו-זילנד, אוסטרליה ובריטניה), בחלקן הוא מבוסס על עדכון אוטומטי התלוי במדדים כלכליים (גרמניה, קנדה וצרפת). בישראל הוקמה ועדה ציבורית על פי חוק ובסמכותה להמליץ בנושא לוועדת הכנסת. ועדת הכנסת יכולה לקבל את ההמלצות או לשנותן.

בנורבגיה נקבע עדכון השכר על בסיס החלטת הפרלמנט לפי המלצת ועדה ובספרד נקבע על פי החלטת פרלמנט.²⁸

²⁷ ראו הערת שוליים 6.

²⁸ להרחבה בנושא מנגנוני הצמדה של חברי פרלמנט ראה: הלשכה המשפטית של הכנסת – תחום חקיקה ומחקר משפטי, [מנגנונים לקביעת השכר של חברי פרלמנט – סקירה משווה](#), עו"ד דינה צדוק, יולי 2013.

